

Učitelj Zec i drugovi jesu renegati zato, jer su glasovali, dakako u prvom tielu s talijanskom strankom, kao što su glasovali i svi Hrvati Pula, bili oni doktori, nadrimudraci, popovi itd. s razlikom, da su učitelji sada renegati, a ostali slove još kao veliki Hrvati. Nadučitelj Ernest Jelušić, koji dobro poznade tamošnje prilike htio je stvar razjasniti, a svojim razjašnjenjem dao je pravo Zecu i drugovom. On kaže po prilici: To je tako zahtijevao zapt stranke i to se je odlučilo da se ima tako postupati u oči izbora t. j. po poldan prednevja izbora; prije o tom nije bilo govora.

Učitelj, kao stvor bez naobrazbe, samosvjesti ne smije znati kojim se putem misli udariti i zašto, jer je on masa, kao i ostalo ljudstvo. On mora da se sliepo pokorava dvojici, trojici klerikalnih kolovodja, inače je izdajica. Dakako da su se učitelji, koji misle svojom glavom, ovomu protivili, učinili korak po svojoj uvidjanosti i glasovali zbilja za umjerene Talijane, dočim su drugi Hrvati Pula glasovali za radikalni živalj grada, jer svoje liste nisu imali. Renegati su dakle u pravom smislu rieči jedni i drugi, a ne samo učitelji.

U opće svi su učitelji pokazali, da je to stranputica i da bi se kadkada imali i naduveni prvaci poniziti do savjeta bjedne kaste — do učiteljstva i da bi ih morali malo više podpomagati, nego li zbilja čine. Zar nije čitavo učiteljstvo pristajalo i držalo se Vas, a Vi ga nemilice potjeraste, te su prisiljeni ustati proti Vama. Naše općine ne podpomažu škole nit učitelje u nikakvom pogledu već ih časte kojekakvim klipovima. Zasjele ste doduše nekoliko obćinskih stolica, a sada suvate.

A što je s klerikalizmom u Istri, koga učitelj Zec i drugovi toliko napadaju? To vam nije ništa, nego narodno izdajstvo! Tko ustaje proti klerikalizmu u Istri i tko želi biti malo liberalnijih načela, on vam je izrod, izmet, izdajica materinog mleka i ost. Mi tvrdimo očito i javno, da nisu to ideje Zeca i drug, već prave ideje istarske slobodne inteligencije. Tko može poreći, da učiteljstvo Istre nije liberalno? Liberalno je u pravom smislu rieči, al se boji izaći na javnost sa svojim idejama i mislima.

Da u Istri nejma klerikalizma dokazuje nam riečki »Novi List«, koji je znao onako fino, elegantno i biranim riečima opisati klerikalizam i njegovu akciju na istarskim otocima. Na otoke, u toli razvikanu klerikalnu tvrdjavu, nije valjda metnuo Zec et Comp. svoje zlokobne prste, jer je ona zemlja odijeljena od nas kineskim zidom. Bit će valjda da ima i tamo učitelja, koji se protive klerikalizmu i sredovječno izobraženim ljudima? Nejma toga, jer nam pisac članka u »N. Listu« kaže: »Da, ne samo to, već imade ovdje učitelja, koji se baš natječu, što iz mamelucizma, a što iz egoizma u širenju klerikalne propagande«. Pisac nam dakle ovime liepo dokazuje, da nije tamo učiteljstvo, koje se opire širenju klerikalne propagande, već imade pametnijih i izobraženijih ljudi od učiteljstva, koji su dakako svi glasovali za Talijane u Pulu à la Zec i drugovi i koji su trn u peti tamošnjim »furtimašima« ili klerikalcima. Može li tko ovo poreći?

Mi se s takvim ljudima moramo upoznati i sjediniti na skupnu akciju proti klerikalizmu! Veleučena kasta i mame-luci vikat će da smo izdajice, odrودي, al zato nas malo briga jer ćemo svjesno i neustrašivo raditi po svojem programu, koji će, ako Bog da i sreća junačka, doskora i na javnost.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja Ljubljanske okolice ima svojo izredno glavno skupščino dne 1. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne v hotelu »Štrukelj« v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo o 4. deželni učiteljski skupščini. 2. Nasveti. Obilne udeležbe pričakuje Odbor.

Književnost in umetnost.

»Slava Prešernu!« Morda bo zanimalo naše bralce, koliko se je doslej razpečalo knjižice »Slava Prešernu!« Na Kranjskem — razen Ljubljane — so naročili većinom krajni šolski sveti 2011 izvodov, c. kr. mestni šolski svet v Ljubljani je doslej kupil za ljubljansko ljudskošolsko mladino 1770 izvodov. Vrhutega so v Ljubljani na drobno razpečali 1500 knjižic. Za Kranjsko pride Primorsko, odkoder je prišlo naročil na 933 izvodov. Na tretjem mestu je Štajersko, kamor je šlo po naročilu šol in denarnih zavodov 824 knjižic. Na Koroško so prodali 16 izvodov ter po 1 izvod na Hrvaško, Ogrsko, Dunaj in v Prago. Vsega skupaj je sedaj prodanih nekaj nad 7000 izvodov. Treba bi razpečati najmanj še desekrat toliko knjižic, da bi spoznala čim večja množica pesnika-prvaka Prešerna. — Ker je samo še malo zaloge in ker ne nameravajo prirediti tretje izdaje, zato se naj požurijo oni krajni šolski sveti, ki še nameravajo naročiti to slavnostno knjižico! Značilno, je, da ni knjižice doslej naročila — nobena srednja šola!

Slovenska jezikovna vadnica za tesno združeni pouk v slovnici, pravopisu in spisu. V petih zvezkih. Spisala H. Schreiner in dr. J. Bezjak. Tretji zvezek. Za četrto šolsko leto. Cena vezanemu sešitku 80 h. Na Dunaju. Založil F. Tempsky, 1905. — Raba tega zvezka je obče dovoljena z odlokom c. kr. ministrstva (naučnega) z dne 31. vel. travna 1905, št. 18.420. — Tiskal je knjigo R. M. Rohrer v Brnu. — Ali nimamo za slovenske šolske knjige drugega založnika nego Tempskega na Dunaju in drugega tiskarja nego Rohrerja v Brnu? Morda odgovori na to vprašanje »Slovenska Šolska Matica«.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« so darovali: Županstvo v Spodnji Šiški pri Ljubljani 200 K; g. dr. Viktor Gregorič, zdravnik v Sežani, nabral med rodoljubi v Bazovici pri Trstu 10 K; gđ. Franica Peternelova na Bledu 32 K 50 vin., nabranih ob uprizoritvi igre »V Ljubljano jo dajmo«; g. Jožef Klemenčič, c. kr. učiteljski profesor v p. v Ljubljani, 10 K; gosp. dr. Vinko Gregorič, primarij in dr. v Ljubljani, 10 K; g. M. Levstek, lekarnar v Ljubljani, 10 K; vrhniško učiteljstvo 10 K mesto venca na grob vrle šolske prijateljice gospe Berte Komotarjeve; g. Ivan Demšar, nadučitelj v Šmarjeti, nabral v veseli družbi belocerkovškega učiteljstva in prijateljev 6 K; neimenovan iz Sodražice 5 K; g. Fran Skvarč iz Škocijana pri Divači 4 K; gđ. L. Košenini, učiteljica v Mokronogu, nabrala ob priliki blagoslovljenja novega šolskega poslopja 10 K; Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo 12 K namesto venca na grob tovariša Piliha; g. Fran Bogataj, nadučitelj v Kobaridu, nabral v hotela »Devetak« v Kobaridu 10 K; gospica Zlata iz Metlike nabrala v veseli »frakarski« družbi 12 K; gđ. Gusti Matanovič, učiteljica v Ljubljani, 12 K; državni poslanec g. Ivan Plantan, c. kr. notar v Ljubljani, 100 K. Ziveli učiteljski dobrotniki in nasledniki!

Kolekta poštih znamk. Iz konjiškega okraja kolekta št. 75; iz celjske okolice kolekta št. 69.

Letnina za l. 1905.: G. Fran Rošker, nadučitelj v Loki pri Žusmu (4 K); g. Anton Hren, nadučitelj, in gđ.

Ema Hrovatin, učiteljica v Št. Janžu na Dravskem polju; g. Alojzij Macarol, učitelj v Šempolaju.

Osebnosti. Gdč. Ivana Velepich, učiteljica v Postojni, je dobila za pol leta dopust radi bolezni, na njeno mesto pride kot substitutinja gdč. Ivana Premelč. — Provizorična učiteljica v Preserju gdč. Uršula Mazi je imenovana v isti lastnosti za Sostro. — V Stari Log pri Kočevju pride kot supletinja absolvirana učiteljska kandidatinja Roza Ermacora. Na mesto obolele učiteljice Marijane Jamšek, ki je dobila za pol leta dopust, pride v Domžale kot supletinja absolvirana učiteljska kandidatinja Marija Jekovec. — Absolvirani učiteljski kandidat Franc Krmelj je imenovan provizoričnim učiteljem in voditeljem na novoaktivirani ljudski šoli na Šenturški gori, okraj Kranj; za proviz. učiteljico k Dev. M. v Polju pride Avgusta Erbežnik iz Vrbovega, kjer je dozda službovala; učiteljica Ernestina Oman pa pride v Begunje; za Srednjo vas pri Bohinju sta imenovani provizoričnim učiteljicam Jerica Bizjak v Sori in absolvirana učiteljska kandidatinja Karolina Gams; v Spodnjo Idrijo pride na mesto obolele učiteljice Josipine Šusteršič, ki je dobila dopust, otroška vrtnarica Marija Sever kot supletinja. Na deško ljudsko šolo v Novem mestu pride na mesto prostovoljno odstopivšega voditelja p. Otokarja Aleša p. Gothard Podgoršek tudi kot vodja.

Osebnosti na Štajerskem. Na šoli v Brežicah je nastavljen definitivni učitelj v Laškem Franc Kresnik, provizorična učiteljica v Središču Jerica Hrašovec postane prava učiteljica istotam, ravnatko postane učiteljica supletinja Franja Vošnjak v Ponikvi ob juž. žel., v Humu pri Ormožu pa supletinja Marija Potrat. Definitivna učiteljica na nemški šoli v Vojniku, Pavla Cidrich, je stopila v trajen pokoj.

Zahvala. Ob smrti svojega soproga sem prejela od društva »Jubilejska samopomoč«, čigar član je bil pokojni, 392 kron. Zahvaljujoča se tem potom za točno izplačilo, priporočam to društvo kar najtopleje vsem č. g. koleginjam in g. kolegom.

Vilma Josin.

Komensky — redivivus. Preteklo nedeljo je zborovalo v Ovisah na Gorenjskem »Slovensko katoliško društvo za radovljiški okraj.« Kakor čitamo v »Slovenču«, je otvoril zborovanje predsednik, Janez Vurnik, ki je dejal, da vladaj krščansko svetovno naziranje tudi v šolstvu, od ljudske šole do najvišje. — Kadar nam še pove ta znameniti šolnik, kako si misli vladanje krščanskega svetovnega naziranja v ljudski šoli, potem ni nobenega dvoma več, da tudi Slovenci končno dobimo svojega — Komenskega! Obeta se nam torej izvirna »Magna didactica« in izvirni »Orbis pictus« na podlagi Vurnikovega krščanskega svetovnega naziranja.

„Laibacher Schullzeitung“ trdi, da je tičala v bivšem naučnem ministru Hartlu — »eine Pestalozzinatur«.

Klerikalna „Gorica“ je priobčila v svoji 79. številki simpatično pisan članek o IV. kranjski deželni učiteljski skupščini.

Dr. Karel Baxa, deželni in državni poslanec v Pragi, nam naznanja, da se je dne 8. t. m. poročil z gospico Amalijo Jurkovičevno, hčerko bivšega župana g. Jurkovića v Opatiji. Čestitamo!

„Freie Lehrerstimme“ piše v svoji zadnji številki: Deželna učiteljska skupščina v disciplinarni preiskavi, tega pač ne more nihče tako lahko posneti po kulturni državi Avstriji. Korporacije, ki sestojajo iz uradnikov, lahko v policijski državi mirno in brez kazni administrativnim potom izpreminjajo zakone; ako se pa zavzamejo učitelji za dolgo zaničevani zakon, za važno paragraf državnega šolskega zakona o materialnem položaju učiteljstva, tedaj stopi birokratizem iz zavetja in tira celo korporacijo v disciplinarno preiskavo. Da bi pomagali učiteljstvu, za to nimajo na višjih mestih niti veselja niti moči; da pa kaznujejo učiteljstvo — to gre. In tako imajo pogumni zastopniki kranjskega učiteljstva upanje na originalno-avstrijsko regulacijo plač. Namesto da bi učiteljstvu zvišali plače vsaj do eksistenčnega minima, hočejo poizkusiti, da bi vsaj pri za-

stopnikih učiteljstva prihranili pri kvinkvenijah itd. Morda skličejo po vrsti še ostalo učiteljstvo kranjsko — in kaznovani bodo vsi, ki soglašajo z obupnim korakom in odrekajo udeležbo skupščine; z enim delom tako prihranjenih izdatkov plačajo dobro misleče, ki se ne upajo, moško soglašati s skupno zadevo. Toda naši hrabri bojovníki na Kranjskem naj bodo potolaženi. Preko gotove mere zaničljivosti ne sme nobena vlada, ne da bi si bila v svesti svojega hitrega padca; požrtvovalno dejanje naših tovarišev ne bo zaman, končno bodo morali priznati učiteljstvu to, kar je glavni pogoj vsakega delovanja: pravico do človeka dostojne eksistence.

Iz »Družbe sv. Cirila in Metoda«. V svoji seji dne 27. septembra je sklenilo vodstvo, da otvori na družbeni deklinski šoli pri sv. Jakobu v Trstu za I. razred paralelko, v katero svrhu je treba najeti posebne prostore. Na novo kreirano drugo vrtnaričino mesto na Savi je imenovana Ivanka Kastelčeva iz Ljubljane, za tudi novo otvorenji vrtec na Jesenicah pa Valentina Malijeva. V prihodnji seji začne vodstvo razpravljati o ustanovitvi preskrbninskega zaklada za družbeno posvetno učiteljstvo. — Zadeva naše »Zaveze« baje ni prišla v razgovor. Tako se nadaljuje — preziranje učiteljstva.

»Posel z Budče« prijavlja v zadnjem svojem listu poročilo o IV. kranjski deželni učiteljski skupščini.

Zagrebski »Preporod« ima v zadnji svoji številki poročilo o IV. kranjski deželni učiteljski skupščini. Koncem poročila pravi: »Mi bi jim priporočali ta pot: Pri prvih volitvah naj pošljejo v deželi zbor čim več učiteljev. Slovensko učiteljstvo ne more po dosedanjem izkustvu 36 let verovati niti eni politični stranki!«

Češki list »Komensky«, poročajoč o IV. kranjski deželni učiteljski skupščini, pravi, da ni treba izboljšati učiteljem plač, dokler ne začno štrajkati — v šoli ... Ne kličite vraga, bratje Čehi!

Slovenci i Istra. Pod tem naslovom poroča zagrebski »Preporod« o zadnji skupščini naše »Zaveze« v Pulju. — V isti številki »Preporoda« čitamo tudi poročilo o VII. štajerski deželni učiteljski skupščini. Takisto beremo tamkaj poročilo o slavnosti odkritja Prešernovega spomenika v Ljubljani.

„Škola našeho renkova“ piše v zadnjem zvezku o IV. deželni kranjski učiteljski skupščini. Koncem poročila pravi list: »Tako si mora učiteljstvo v takem položaju pomagati, da pride do svojih pravic.«

Okrajni šolski svet v Slovenski Bistrici. Pri zadnjih volitvah v slovenjebistriški okrajni šolski svet je zmaga nemška stranka.

Deželno šolsko nadzorništvo na Štajerskem. Na mesto upokojenega deželnega šolskega nadzornika Viljema Linhartja je imenovan dr. Karel Tumilz iz Črnovic. Dež. šol. nadzornik Peter Končnik bo opravljal dosedanje posle. Vendar se zgode majhne izpremembe v razdelitvi referatov.

Okrajni šolski svet gornjegrajski je v svoji seji dne 29. septembra odobril zadnji zapisnik, vzel več dopisov na znanje, sestavil terno za nadučiteljsko in učiteljsko mesto v Lučah, odobril načrte za kupno in menjalno pogodbo zaradi stavbišča v Šmartnem, zavrnil ugovor občine Gornji grad zoper nastavljenost vsoto za ekskurendno šolo pri Brglezu, ravno tako je zavrgel ugovora občine Kokarje proti proračunoma krajnih šolskih svetov v Šmartnem in pri Sv. Frančišku, katera je napisal občinski tajnik ter izpodbijal vsoto za učila in za razširjanje šol.* Odobrili so se proračuni za posamezne šole s sledečimi stroški: Rečica 800 K, Gorica 344.35 K, Ljubno 1096 K, Luče 2227 K, Šmartno 3.204.60 K, Nova Štifta 500 K, Šmihel 1047.80 K, Gornji grad 2.080 K, Mozirje 3.459 K, Bočna 2.600 K in Sv. Frančišek 2.157 K. Za krajne šolske ogleda so se imenovali: za Rečico g. Jakob Stiglic v Št. Janžu, za Gorico g. Franc Petrin, posestnik na Pobrežah, za Ljubno g. Franc Kolenc, veleposestnik v Juvanah, za Luče g. Peter Wudler, nadučitelj

* Ta občina ima s tajnikom vred čudne pojme o šolskih potrebščinah.

na Ljabinem, za Šmartno g. Martin Zidarec, veleposestnik tam, za Šmihel g. Anton Vajdel tam, za Novo Štífto g. Franc Kocbek, nadučitelj v Gornjem gradu, za Gornji grad g. c. kr. notar A. Drukar, za Mozirje g. Ivan Lipold, posestnik, za Bočno g. Jožef Stiglic, za Sv. Frančiška g. Ivan Stiglic, posestnik v Radmirju. Ko so se poročila o nadzorovanjih na Gorici, v Mozirju, v Nazarjih in pri Sv. Frančišku vzela na znanje je g. Ivan Kelc kot učit. zastopnik zahvalil g. c. kr. namest. svetovalca barona Apfaltrerna, ki je v kratkem času toliko storil za šolstvo in učiteljstvo, na kar je zadnji ob koncu šestletne dobe zahvalil člane okr. zastopa za njih sodelovanje. Meseca oktobra začnejo delovati novi člani okr. zastopa.

† **Profesor Fran Marn** je umrl dne 5. t. m. v Topuskem na Hrvaškem. Pokojnik je bil Slovenec in je prišel pred več desetletji na Hrvaško. Učiteljeval je na zagrebški gimnaziji kot profesor nemškega, latinskega in grškega jezika. Zasluzno je delal zlasti na polju šolske literature. N. p. v. m.!

Za otroško zdravilišče v Lovrani je daroval baron Sessler 25.000 K.

Dostavek k notici: »Odmev iz risarske izložbe na šolski razstavi pri Sv. Jakobu v Ljubljani.« Cenjeni čitatelji naj v zadnji številki »Učiteljskega Tovariša« dostavijo za stavkom — Večkrat naj ponove učenci risbo prejšnje ure iz spomina — to le: »Vaje iz spomina lahko učenci napravijo prosto s čopičem, pomočnim v črnilo, brez obrisa s svinčnikom. Te vaje so važne za poznejše slikanje senc raznih predmetov po naravi. Z njimi lahko pričnemo že v 1. razredu in sicer na ta način, da napravijo učenci početne pisalne vaje tudi s prav tankim čopičem. S tem se otroci najhitreje odvadijo preveč pritiskati s peresom.«

Razgled po šolskem svetu.

— **Srbsko vseučilišče v Belgradu** otvorijo z veliko svečanostjo v nedeljo, 15. t. m. Kralj Peter otvori vseučilišče s posebnim govorom. Pri svečanosti bodo prisotni zastopniki hrvaškega vseučilišča v Zagrebu, bolgarskega v Sofiji in češkega v Pragi. Edini izmed Jugoslovancev ne bodo zastopani — Slovenci, ki nimajo svojega vseučilišča.

— **Z duhom časa** stopajo naši vrli tirolski tovariši. Dne 4. oktobra anno Domini 1905 je napravilo bolcansko katoliško učiteljsko društvo »Wallfahrtsausflug« v Glanung. S tem romanjem je bil združen slavnostni komers in predavanje »Besuch bei Kosmas und Damian«. — Take znamenite priredbe brezdvomno pripomorejo, da se bodo tirolskemu učiteljstvu kmalu zjasnila vremena. Ali bi ne bilo umestno, da priredi kaj podobnega tudi »Slomškova zveza«? To bi bilo vsaj znamenje, da še živi.

— **Nemška šola za štiri učence.** Pod tem naslovom piše praška »Politik«, da so se v Horanu na Češkem vpisali v tamošnjo nemško šolo štirje učenci, a še od teh so trije češke narodnosti. To nepotrebno nemško šolo morata vzdrževati dve siromašni občini, Horan in Zbrašin, ki morata v ta namen plačevati 9% šolskih doklad. — Opravičeno se vprašuje »Edinost«: Kaj pa 20.000 hrvaških in slovenskih otrok v Istri, ki ne morejo pohajati v nobeno šolo, ker je nimajo? Kaj tisoči slovenskih otrok v Trstu? To je — avstrijski sistem!

— **Smrt učitelja pri vojaških vajah.** Matej Bočánek učitelj iz Šebirova na Češkem, je umrl zaradi vojaških vaj v Jin. Hradcu. Dolga leta je trpel na kili. Vojaški zdravnik je dejal, da je sposoben za vaje. A že pri prvi vaji so se pokazali nasledki. Drugega dne so ga pregledali in tretji dan poslali v Prago k operaciji, ki jo je plačal s smrtjo. To je žalostna ilustracija, kako ponekod ravna pri vojaških vajah z učitelji.

— **Popravek.** V zadnji števil. (str. 347) smo napisali notico, da nameravajo slovenski srednješolski učitelji ustanoviti svoje društvo. Tamkaj stoji tiskano, da bi jim treba pogledati samo čez mejo na Koroško. Stati bi pa moralo — na Hrvaško, kjer imajo srednješolski učitelji že svoje društvo.

Listnica uredništva.

Na Štajersko. Vprašate nas, kako se bodo zagovarjali delegati in delegatije. IV. kranjske deželne učiteljske skupščine, kojih bodo zaslišavali okrajni šolski sveti. — Čudno vprašanje, ako je resno! Saj ste vendar brali razloge, zaradi katerih je bil predlagan konec skupščine. Ta predlog je bil dopuščen. Tega sklepa tudi ni g. predsednik sistiral, temveč je kratkoma zaključil zborovanje. V resnici nam je neumavno, kaj hoče sedaj vlada! Ali je zaključila zborovanje delegacija! In sedaj se mora zagovarjati ta! —

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu

ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporočila tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Vydrova tvornica hranil, Praga VIII.

izdeluje in priporoča

Vydrovo žitno kavo.

Juhni pridatek znamka »Vydra«.

Juhne konserve (grahove, lečne, gobove in riževe).

Oblati (specijaliteta: »Dessert délicat« in masleni oblati).

Šumeči limonadni bonboni »Ambo«.

Dišava za pecivo »Buhtin«.

NAPRAVITE POIZKUS!

Kolekcija vseh teh izdelkov 3 K 20 h in poština.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna **J. BLASNIKA** naslednikov
v **Ljubljani.**

Ravnokar jo
izšel

Ravnokar jo
izšel

ROČNI ZAPISNIK

z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Spodnje Štajerskem in Primorskem in z osebnim statusom kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva

za šolsko leto 1905/06., XII. letnik
Sestavil **L. Jelenc.**

Cena: Za 75 učencev 1 K 40 v, za 100 učencev 1 K 50 v
za 125 učencev 1 K 60 v, za 150 učencev 1 K 70 v.

Ročni zapisnik je prevzela letos »Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« od gosp. Štef. Primožiča v svojo last.

Naroča se obenem s šolskimi tiskovinami v tiskarni **Dragotina Hribarja** v Ljubljani ali pa pri vodstvu Zaveze.